

10

Besluit van 14 januari 1982, houdende Staatsexamenbesluit staatspraktijkdiploma bedrijfsadministratie (Staatsexamenbesluit SPD bedrijfsadministratie)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen, drs. K. de Jong Ozn., van 27 augustus 1981, nr. 2216/3436, centrale directie Wetgeving en Juridische Zaken, gedaan mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken;

Overwegende dat het wenselijk is de regeling van het examen ter verkrijging van het staatspraktijkdiploma voor bedrijfsadministratie geregeld in het Koninklijk besluit van 25 augustus 1949 (Stb. J 407) te herzien, en in te passen in het kader van de Wet op het voortgezet onderwijs (Stb. 1967, 387);

Gelet op artikel 60, tweede lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs;

De Onderwijsraad gehoord (advies van 26 juni 1981, nr. 190 W.V.O.);

De Raad van State gehoord (advies van 18 november 1981, nr. 811111/12);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen, drs. W. J. Deetman, van 6 januari 1982, nr. 2594/3436, centrale directie Wetgeving en Juridische Zaken, gedaan mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK I. ALGEMENE BEPALINGEN

Par. 1. Definities

Artikel 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

«Onze Minister»: Onze Minister van Onderwijs en Wetenschappen;

«het examen»: het examen ter verkrijging van het staatspraktijkdiploma voor bedrijfsadministratie;

«het diploma»: het staatspraktijkdiploma voor bedrijfsadministratie;

«de examencommissie»: de commissie belast met het afnemen van het examen;

«de voorzitter»: de voorzitter van de examencommissie;

«de kandidaat»: degene die zich bij de examencommissie heeft aangemeld.

Par. 2. Examencommissie en commissie van advies

Artikel 2. 1. Onze Minister benoemt na overleg met Onze Minister van Economische Zaken de voorzitter, de ondervoorzitters, de secretaris, de adjunct-secretarissen, de overige leden en de plaatsvervangende leden van de examencommissie.

2. Het lidmaatschap van een lid of een plaatsvervangend lid van de examencommissie eindigt

- a. door overlijden;
- b. bij het einde van het jaar waarin het lid de leeftijd van 70 jaar bereikt;
- c. door het verstrijken van de termijn waarvoor de benoeming is geschied;
- d. door ontslag al dan niet op eigen verzoek.

3. De examencommissie stelt de opgaven vast en beoordeelt het examenwerk.

4. De examencommissie kan zich laten bijstaan door de plaatsvervangende leden, doch uitsluitend voor het beoordelen van het examenwerk alsmede voor het uitoefenen van de functies van examenleider en toezichthouder.

Artikel 3. Voor elke plaats waar examen wordt afgenomen, wijst de voorzitter één van de leden of plaatsvervangende leden van de examencommissie aan als examenleider en stelt hij een voldoende aantal toezichthouders aan. De examenleider is namens de voorzitter en onder diens verantwoordelijkheid belast met de leiding van het examen op de plaats waar dit wordt afgenomen.

Artikel 4. 1. De leden en plaatsvervangende leden van de examencommissie en de toezichthouders genieten uit 's Rijks kas vacatiegelden en vergoeding van reis- en verblijfkosten.

2. Voor het beoordelen van het examenwerk wordt uit 's Rijks kas een vergoeding verstrekt volgens door Onze Minister vast te stellen regels.

Artikel 5. 1. Er is een commissie van advies. Onze Minister van Economische Zaken benoemt de leden daarvan voor een periode van ten hoogste vijf jaren en voorziet in tussentijdse vacatures.

2. De commissie van advies heeft tot taak de examencommissie bij te staan. Zij bestaat uit ten hoogste vijf leden.

3. De leden zijn bevoegd alle vergaderingen van de examencommissie bij te wonen. Zij hebben in deze vergadering een adviserende stem.

4. De commissie van advies is bevoegd van haar bevindingen afzonderlijk verslag uit te brengen aan Onze Minister van Economische Zaken.

5. De leden genieten uit 's Rijks kas vacatiegeld en vergoeding van reis- en verblijfkosten.

Par. 3. Aanmelding en toelating

Artikel 6. 1. Ten minste éénmaal per jaar wordt gelegenheid gegeven tot het afleggen van het examen, op een door Onze Minister daarvoor aan te wijzen tijdstip en plaats.

2. Onze Minister maakt bekend voor welk tijdstip, bij wie en op welke wijze zij die aan het examen willen deelnemen, zich moeten aanmelden.

Artikel 7. Tot het tweede gedeelte van het examen wordt slechts toegelaten:

- a. hij die in het bezit is van de verklaring bedoeld in artikel 27, eerste lid;
- b. hij die met gunstig gevolg het eerste gedeelte van het examen heeft afgelegd volgens het reglement, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 5 juli 1974 (Stb. 402), en het ter uitvoering daarvan vastgestelde programma;

c. hij die met gunstig gevolg het examen heeft afgelegd volgens het reglement en programma van het Koninklijk besluit van 25 augustus 1949 (Stb. J 407) zoals dit voor 1 mei 1974 gold, en tevens met gunstig gevolg het aanvullend examen heeft afgelegd op grond van artikel IIIa van het Koninklijk besluit van 5 juli 1974 (Stb. 402) dan wel op grond van artikel 43, eerste lid.

Artikel 8. 1. Het examengeld is verschuldigd bij de aanmelding voor deelneming en bedraagt

a. f 45,-, wanneer het betreft de examinering in een combinatie van onderdelen van het eerste gedeelte van het examen als omschreven in artikel 12, eerste lid;

b. f 80,-, wanneer het betreft de examinering in één of meer onderdelen van het tweede gedeelte van het examen bedoeld in artikel 10, tweede lid;

c. f 45,-, wanneer het betreft het aanvullend examen bedoeld in artikel 43.

2. Het verschuldigde bedrag wordt voldaan op de wijze en vóór de datum door de voorzitter aan te geven.

3. De kandidaat die het examengeld niet of niet tijdig heeft voldaan, wordt uitgesloten van deelname aan het examen waarvoor hij zich heeft aangemeld.

4. De voorzitter stort de examengelden in 's Rijks kas na aftrek van de kosten van de examencommissie, waaronder begrepen worden de vergoedingen aan de toezichthouders, bedoeld in artikel 4, eerste lid.

HOOFDSTUK II. EXAMENONDERDELEN EN EXAMENPROGRAMMA

Artikel 9. Het examen bestaat uit twee gedeelten en wordt uitsluitend schriftelijk afgenomen.

Artikel 10. 1. Het eerste gedeelte van het examen omvat de onderdelen:

a. bedrijfseconomie I;

b. economisch-technische verschijnselen;

c. statistiek;

d. bedrijfscalculatie.

2. Het tweede gedeelte van het examen omvat de onderdelen:

a. bedrijfsadministratie;

b. bedrijfseconomie II;

c. bedrijfsrecht.

Artikel 11. Onze Minister stelt na overleg met Onze Minister van Economische Zaken, de Onderwijsraad gehoord, het examenprogramma vast. Dit is gericht op toetsing van de kennis en de vaardigheid die geëist wordt van leidende financieel-economische, administratieve functionarissen en houdt een omschrijving in van de examenstof voor ieder onderdeel.

Artikel 12. 1. Het eerste gedeelte van het examen wordt in twee combinaties van elk twee onderdelen afgelegd volgens het programma, vastgesteld op grond van artikel 11, met dien verstande dat de kandidaat zich kan aanmelden voor het examen in één combinatie dan wel in beide combinaties. De ene combinatie bestaat uit de onderdelen bedrijfseconomie I en economisch-technische verschijnselen, de andere uit de onderdelen statistiek en bedrijfscalculatie.

2. Het tweede gedeelte van het examen wordt per onderdeel afgelegd volgens het programma, vastgesteld op grond van artikel 11, met dien verstande dat een kandidaat zich kan aanmelden voor het examen in één, twee of drie onderdelen.

HOOFDSTUK III. REGELING VAN HET EXAMEN

Artikel 13. Zij die aan het examen deelnemen, zijn verplicht zich op verzoek van hen die het examen afnemen of daarop toezicht houden, te legitimeren. In de oproep voor het examen staat vermeld op welke wijze de kandidaat zich kan legitimeren.

Artikel 14. De voorzitter draagt er zorg voor dat de dagen, door Onze Minister voor het examen aangewezen, het rooster voor dit examen en de plaats waar dit examen wordt afgenomen, tijdig aan iedere kandidaat worden medegedeeld.

Artikel 15. De examenopgaven worden met de vereiste zorg voor geheimhouding op rijkskosten gedrukt en verzonden aan diegenen die de voorzitter daarvoor aanwijst. Op de enveloppen worden aangegeven het onderdeel waarop de inhoud betrekking heeft, de datum en het tijdstip waarop de opgaven aan de kandidaten moeten worden voorgelegd en de tijd die voor het werk beschikbaar is. De voorzitter draagt er zorg voor dat deze enveloppen met de vereiste geheimhouding in ongeopende staat bewaard worden tot het in artikel 16, derde lid, bedoeld tijdstip.

Artikel 16. 1. De kandidaten maken het werk onder toezicht van ten minste twee leden van de examencommissie of door de voorzitter benoemde toezichthouders.

2. De examenleider maakt een proces-verbaal op over het verloop van het examen.

3. Nadat bij het examen in enig onderdeel de examenleider de zich op de enveloppe bevindende gegevens, bedoeld in artikel 15, heeft gelezen en in orde bevonden, opent hij de enveloppe in tegenwoordigheid van de kandidaten. Indien niet alle kandidaten bij het examen in één lokaal van hetzelfde gebouw kunnen worden geplaatst, geschiedt het openen in één van de voor dit examen bestemde lokalen.

4. Onmiddellijk nadat de enveloppe geopend is, worden de opgaven rondgedeeld.

Artikel 17. 1. Het werk wordt gemaakt op papier, verstrekt door of vanwege de voorzitter.

2. De kandidaat plaatst aan de rechterbovenkant van het papier zijn examennummer, tenzij een andere plaats is aangegeven.

3. Over de opgaven worden geen mededelingen of inlichtingen van welke aard ook door wie ook aan de kandidaten verstrekt, tenzij door de voorzitter of diegene die daartoe uitdrukkelijk door de voorzitter is gemachtigd.

4. Het meenemen en gebruiken van boeken en andere hulpmiddelen is de kandidaat verboden met uitzondering van die waarvan het gebruik door de examencommissie is toegestaan. De toegestane boeken en andere hulpmiddelen worden door de kandidaten meegenomen in het examenlokaal en worden voor de aanvang van het examen door hen die met het toezicht zijn belast, onderzocht.

5. Gedurende het examen is het de kandidaat niet geoorloofd zich zonder toestemming van één van degenen die toezicht houden, uit het examenlokaal te verwijderen.

6. De kandidaten leveren hun werk in bij een van degenen die toezicht houden.

Artikel 18. 1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van het examen aan enig bedrog heeft schuldig gemaakt en dit voor of tijdens het examen wordt ontdekt, ontzegt de examenleider hem de deelneming of verdere deelneming hieraan. Indien een kandidaat in enig ander opzicht in strijd met de voorschriften heeft gehandeld kan de examenleider hem de deelneming of verdere deelneming aan het examen ontzeggen.

2. Alvorens een beslissing te nemen stelt de examenleider de kandidaat in de gelegenheid te worden gehoord.

3. De examenleider maakt van zijn beslissing en van de feiten waarop deze steunt, onverwijld een rapport op, dat hij terstond zendt aan de voorzitter.

4. Indien het bedrog eerst na afloop van het examen wordt ontdekt, onthoudt de voorzitter de kandidaat de cijferlijst en het diploma. Indien een andere onregelmatigheid eerst na afloop van het examen wordt ontdekt, kan de voorzitter de kandidaat de cijferlijst en het diploma onthouden. Het tweede lid is van overeenkomstige toepassing.

5. De voorzitter maakt van zijn beslissing en van de feiten waarop deze steunt, onverwijld een rapport op, dat hij terstond zendt aan Onze Minister. Tevens zendt hij terstond aan Onze Minister het rapport bedoeld in het derde lid.

6. Bij toepassing van het eerste en vierde lid ontvangt de kandidaat geen bericht over de resultaten van reeds gemaakt en ingeleverd werk. Evenmin kan hij een beroep doen op artikel 32, tweede lid.

Artikel 19. De voorzitter draagt er zorg voor dat de kandidaten voor de aanvang van het examen uitdrukkelijk opmerkzaam worden gemaakt op de voorschriften van de artikelen 17 en 18.

Artikel 20. De voorzitter kan toestaan dat een lichamelijk gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden die de lichamelijke gesteldheid van de kandidaat biedt. In dat geval bepaalt de voorzitter de wijze waarop het examen zal worden afgelegd.

Artikel 21. De voorzitter draagt er zorg voor dat het nazien en beoordelen van het examenwerk geschiedt door ten minste twee leden van de examencommissie.

HOOFDSTUK IV. BEOORDELING, VRIJSTELLING, UITSLAG, DIPLOMA EN CIJFERLIJST

Artikel 22. 1. De beoordeling van de kandidaat wordt voor elk onderdeel uitgedrukt met behulp van de getallen 1 tot en met 10, waaraan de volgende betekenis toekomt:

- 1 = zeer slecht
- 2 = slecht
- 3 = zeer onvoldoende
- 4 = onvoldoende
- 5 = bijna voldoende
- 6 = voldoende
- 7 = ruim voldoende
- 8 = goed
- 9 = zeer goed
- 10 = uitmuntend.

2. Voor elk onderdeel wordt één cijfer vastgesteld.

Artikel 23. De examencommissie stelt na het examen het cijfer vast voor elk onderdeel voor iedere kandidaat en vermeldt dit cijfer op een cijferlijst volgens het door Onze Minister vastgestelde model, welke zo spoedig mogelijk na het examen aan de kandidaat wordt toegezonden.

Artikel 24. 1. Indien een kandidaat voor een onderdeel van een combinatie van het eerste gedeelte van het examen in enig jaar het cijfer 6 of hoger heeft behaald, is hij gedurende de twee daaropvolgende jaren vrijgesteld van het opnieuw afleggen van het examen in dat onderdeel, mits hij bij dat examen in het andere onderdeel van die combinatie geen cijfer lager dan 4 heeft behaald.

2. Indien een kandidaat voor een onderdeel van het tweede gedeelte van het examen in enig jaar het cijfer 6 of hoger heeft behaald, is hij gedurende de twee daaropvolgende jaren vrijgesteld van het opnieuw afleggen van het examen in dat onderdeel.

3. Een vrijstelling volgens dit artikel en het daarbij behorende cijfer vervallen, indien de kandidaat in het betrokken onderdeel opnieuw examen aflegt.

4. Voor het onderdeel waarvoor een vrijstelling van kracht is, blijft het behaalde cijfer gelden.

Artikel 25. Aan de kandidaat die het eerste gedeelte van het examen heeft afgelegd, wordt de in artikel 27, eerste lid, bedoelde verklaring afgegeven, indien hij:

- a. voor de vier onderdelen cijfers heeft behaald, waarvan de som 24 of hoger is,
- b. voor drie onderdelen, waaronder in ieder geval bedrijfseconomie I, het cijfer 6 of hoger heeft behaald, en
- c. geen cijfer lager dan 5 heeft behaald.

Artikel 26. 1. De kandidaat die het tweede gedeelte van het examen heeft afgelegd, is geslaagd indien hij:

- a. voor de drie onderdelen cijfers heeft behaald, waarvan de som 18 of hoger is,
- b. voor twee onderdelen, waaronder in elk geval bedrijfsadministratie, het cijfer 6 of hoger heeft behaald, en
- c. geen cijfer lager dan 5 heeft behaald.

2. De kandidaat die niet voldoet aan de in het eerste lid genoemde voorwaarden, is afgewezen.

Artikel 27. 1. Nadat de kandidaat examen heeft afgelegd in de vier onderdelen van het eerste gedeelte van het examen, stelt de examencommissie met inachtneming van artikel 25 vast, of de kandidaat tot het tweede gedeelte zou kunnen worden toegelaten. Indien de kandidaat tot het tweede gedeelte kan worden toegelaten, ontvangt hij ter zake een verklaring van de examencommissie.

2. Nadat de kandidaat examen heeft afgelegd in de drie onderdelen van het tweede gedeelte van het examen, stelt de examencommissie met inachtneming van artikel 26 vast of de kandidaat is geslaagd of afgewezen.

Artikel 28. Aan de kandidaat die is geslaagd voor het tweede gedeelte van het examen, wordt het diploma volgens het door Onze Minister vastgestelde model uitgereikt.

Artikel 29. De diploma's en cijferlijsten bedoeld in de artikelen 23 en 28, worden ondertekend door de voorzitter en de secretaris van de examencommissie.

HOOFDSTUK V. OVERIGE BEPALINGEN

Artikel 30. De voorzitter en de secretaris ondertekenen de door Onze Minister te verstrekken verzamellijst waarop het examennummer, de naam, voornamen en plaats en datum van geboorte van iedere geslaagde kandidaat zijn vermeld, alsmede de door iedere kandidaat behaalde cijfers. De voorzitter zendt de lijst zo spoedig mogelijk na afloop van het examen aan Onze Minister.

Artikel 31. 1. De examencommissie brengt na afloop van het examen aan Onze Minister verslag uit over haar werkzaamheden.

2. Onze Minister kan richtlijnen geven over de inrichting van het verslag.

Artikel 32. 1. Het werk van de kandidaat wordt tot ten minste drie maanden na verzending van de in artikel 23 bedoelde cijferlijst bewaard op een door de voorzitter te bepalen wijze.

2. Een kandidaat kan zijn examenwerk over een of meer onderdelen inzien, mits hij binnen drie weken na de datum van het bekend maken van de uitslag bij aangetekende brief een verzoek daartoe richt aan de secretaris van de examencommissie en hij een bedrag van f 10,— aan de examencommissie heeft betaald.

3. Onze Minister kan voorschriften geven over de wijze waarop het werk van de kandidaat na het verstrijken van de termijn genoemd in het eerste lid, wordt bewaard of vernietigd.

Artikel 33. De voorzitter draagt er zorg voor dat jaarlijks een volledig stel van de opgaven aan Onze Minister wordt toegezonden.

Artikel 34. In gevallen waarin dit besluit niet voorziet en waaromtrent een onmiddellijke beslissing noodzakelijk is, beslist de voorzitter van de examencommissie. Zijn beslissing deelt hij zo spoedig mogelijk mede aan de leden van deze commissie en aan Onze Minister.

Artikel 35. Onze Minister kan nadere voorschriften geven met betrekking tot de regeling van dit examen.

HOOFDSTUK VI. SLOT- EN OVERGANGSBEPALINGEN

Artikel 36. De Koninklijke besluiten van 25 augustus 1949 (Stb. J 407) en 26 augustus 1978 (Stb. 500) worden ingetrokken.

Artikel 37. 1. Dit besluit kan worden aangehaald als «Staatsexamenbesluit SPD bedrijfsadministratie».

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot 1 januari 1981.

Artikel 38. Voor het jaar 1981 wordt in artikel 8, eerste lid,

a. onder a en c voor «f 45,—» gelezen: f 37,50 en

b. onder b voor «f 80,—» gelezen: f 65,—.

Artikel 39. De zittingstermijn van de bij de inwerkingtreding van dit besluit zittende leden van de examencommissie eindigt op het bij hun benoemingsbesluit vermelde tijdstip, onverminderd artikel 2, tweede lid.

Artikel 40. 1. In 1981 wordt aan kandidaten gelegenheid gegeven tot het afleggen van het eerste gedeelte van het examen volgens de op 31 december 1980 geldende regeling.

2. Indien een kandidaat in 1980 voor het eerste gedeelte van het examen is afgewezen en hij in 1981 of 1982 het examen aflegt volgens de bepalingen van dit besluit, is hij daarbij vrijgesteld van het opnieuw afleggen van het examen in die onderdelen waarvoor hij in 1980 een 6 of hoger heeft behaald.

3. De kandidaat die in 1980 het eerste gedeelte van het examen heeft afgelegd en op grond daarvan niet tot het tweede gedeelte is toegelaten, doch die bij toepassing van de regels van artikel 25 van dit besluit met de toen behaalde cijfers wel tot het tweede gedeelte zou zijn toegelaten, wordt bij aanmelding vóór 1 maart 1982 vrijgesteld van het opnieuw afleggen van examen in de in artikel 10, eerste lid, genoemde onderdelen.

Artikel 41. 1. Tot het afleggen van het tweede gedeelte van het examen volgens de op 31 december 1980 geldende regeling kan worden toegelaten:

a. in 1981 en 1982 de kandidaat die is toegelaten tot het tweede gedeelte van het examen op grond van examinering voor het eerste gedeelte volgens de op 31 december 1980 geldende regeling;

b. in 1982 de kandidaat die is toegelaten tot het tweede gedeelte van het examen op grond van een in 1981 afgelegd aanvullend examen, bedoeld in artikel 43, eerste lid;

c. in 1982 de kandidaat die in 1979 of in 1980 het eerste gedeelte van het examen heeft afgelegd en niet is toegelaten tot het tweede gedeelte van het examen, doch voor het onderdeel recht I het cijfer 7 of hoger heeft behaald, mits hij in 1981 het eerste gedeelte van het examen aflegt volgens de bepalingen van dit besluit en op grond daarvan wordt toegelaten tot het tweede gedeelte van het examen.

2. Indien een kandidaat in het jaar 1980 of 1981 is afgewezen voor het tweede gedeelte van het examen, afgelegd volgens de op 31 december 1980 geldende regeling, is hij gedurende de twee daarop volgende jaren vrijgesteld van het opnieuw afleggen van het examen in de onderdelen bedrijfsadministratie en bedrijfseconomie II voor zover hij daarvoor het cijfer 6 of hoger heeft behaald, tenzij hij in het eerste van die twee jaren het examen aflegt volgens de op 31 december 1980 geldende regeling.

Artikel 42. Vrijstellingen ingevolge artikel 9, derde lid, en artikel 10, derde lid, van het bij het Koninklijk besluit van 25 augustus 1949 (Stb. J 407)¹ vastgestelde reglement blijven van kracht tot het einde van de termijn waarvoor zij zijn verleend.

Artikel 43. 1. Hij die met gunstig gevolg het eerste gedeelte van het examen heeft afgelegd volgens het op 30 april 1974 geldende reglement en programma en niet het tweede gedeelte van dit examen met gunstig gevolg heeft afgelegd, kan tot en met 1983 een aanvullend examen afleggen in de onderdelen statistiek en bedrijfscalculatie, ten einde te kunnen deelnemen aan het tweede gedeelte van het examen volgens de bepalingen van dit besluit.

2. Vóór 15 februari van het jaar waarin de kandidaat aan het aanvullend examen wenst deel te nemen, meldt hij zich bij de voorzitter van de examencommissie.

3. De examencommissie stelt het aanvullend examenprogramma vast en regelt dit examen.

4. Artikel 31 van dit besluit is van overeenkomstige toepassing.

5. De kandidaat is voor het aanvullend examen geslaagd, indien de som van de voor de onderdelen behaalde cijfers ten minste 12 bedraagt en geen cijfer lager is dan 5.

6. Aan de geslaagde kandidaat wordt een verklaring uitgereikt waarop de behaalde cijfers zijn vermeld.

Artikel 44. Een kandidaat die zich in 1981 of 1982 aanmeldt voor deelname aan het eerste of tweede gedeelte van het examen volgens de bepalingen van dit besluit en zich eveneens aanmeldt voor het eerste of tweede gedeelte van het examen volgens de op 31 december 1980 geldende regeling, wordt niet toegelaten tot het laatstbedoelde examen. Het daarvoor betaalde examengeld zal niet worden terugbetaald.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State en aan de Algemene Rekenkamer.

's-Gravenhage, 14 januari 1982

Beatrix

De Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen,
W. J. Deetman

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
P. H. van Zeil

Uitgegeven de vierde februari 1982

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. Tevens zal het advies met de daarbij terinzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 9 maart 1982 nr. 47.

I. Algemeen

1. *Voorgeschiedenis*

1.1. Bij Koninklijk besluit van 25 juli 1925 (Stb. 339) werd een Staatspraktijkdiploma voor Handel en Administratie ingesteld. Er bestond namelijk behoefte aan de mogelijkheid om naast de akte MO Boekhouden – in wezen een bewijs voor een onderwijsbevoegdheid – een bewijs te kunnen behalen een meer op de praktijk van de handel afgestemde opleiding te hebben afgerond, van een belangrijk hoger niveau dan van de toen bestaande praktijkdiploma's.

1.2. Deze regeling werd vervangen bij Koninklijk besluit van 25 augustus 1949 (Stb. J 407). De naam werd gewijzigd in Staatspraktijkdiploma voor Bedrijfsadministratie; het examen werd in twee gedeelten afgenomen.

Ook het onderdelenpakket werd gewijzigd en gemoderniseerd.

1.3. Na een tweetal wijzigingen van ondergeschikte aard werd het besluit van 1949 met ingang van 1 mei 1974 bij Koninklijk besluit van 5 juli 1974 (Stb. 402) op enige punten ingrijpend gewijzigd.

1.3.1. Een van de wijzigingen was dat de minister van Onderwijs en Wetenschappen de bevoegdheid kreeg desgewenst toelatingseisen te stellen met betrekking tot het examen. Er kwamen namelijk steeds meer klachten over het niveau van kandidaten.

1.3.2. Tevens werd het examenprogramma gemoderniseerd, vooral ten aanzien van de onderdelen bedrijfsadministratie, bedrijfscalculatie en statistiek.

1.3.3. Formeel werd de naam nu: Staatspraktijkdiploma voor Bedrijfsadministratie.

1.3.4. Ten slotte werd in een overgangsregeling de mogelijkheid geschapen voor kandidaten in het bezit van een bewijs van toelating tot het tweede gedeelte van het examen, verkregen volgens het «oude» programma, het tweede gedeelte van het examen ook nog af te leggen volgens het oude programma.

2. *Redenen voor huidige wijziging*

Verschillende overwegingen hebben geleid tot het voorstel de regeling voor het examen SPD (zoals de bekende afkorting voor het staatspraktijkdiploma voor bedrijfsadministratie luidt) te vernieuwen.

Eerdere herzieningen blijken nog steeds onvoldoende invloed te hebben op de gang van zaken. Gezien de geringe examenresultaten bestaat er aanleiding om te veronderstellen dat de aantallen deelnemers aan het examen, en dus ook de kosten ervan, belangrijk lager zouden kunnen zijn.

Voor zeer velen van de kandidaten die zich aanmelden, blijkt het examen, dat zich van oudsher op het niveau van het hoger beroepsonderwijs beweegt, uitermate zwaar te zijn. Het slagingspercentage is gering, gemiddeld ongeveer 20%.

Het gaat hier om volwassenen die naast hun dagtaak in de avonduren moeten studeren. Juist met het oog hierop is bij andere vormen van onderwijs voor volwassenen (v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o., m.e.a.o.) in de loop van de laatste jaren het afleggen van het examen vergemakkelijkt door de invoering van deeleindexamens en deelstaatsexamens. Mede op aandrang vanuit het parlement is bij mijn besluit van 1 september 1977 een commissie ingesteld die belast werd met het onderzoek naar de mogelijkheden tot invoering van herkansing en het afleggen van deeleexamens bij het examen voor het SPD.

De voorstellen van deze commissie hebben na overleg tussen de commissie en het departement geleid tot een nieuwe opzet van het examen, zoals die in het voorliggende ontwerp-besluit is opgenomen. Met nadruk wordt hierbij gesteld dat het niveau gehandhaafd blijft.

Het is echter noodzakelijk dat kandidaten slechts deelnemen aan een examen, indien zij zich daarop ook werkelijk voorbereid hebben. In de praktijk is gebleken dat de studie voor het SPD-examen nog dikwijls onderschat wordt en dat men het examen aflegt als «proef». Hier ligt behalve voor de kandidaten ook een grote verantwoordelijkheid voor de opleiders. Het behoort immers tot hun taak om «proef»-examens af te nemen, die kandidaten het inzicht kunnen geven of zij voldoende voorbereid zijn voor het examen.

In de nieuwe vrijstellingsregeling, waarop later nog uitvoeriger zal worden ingegaan, is een drempel ingebouwd, eveneens om te voorkomen dat een kandidaat onvoldoende voorbereid het examen aflegt. Deze drempel is gekozen uit verschillende voorstellen.

Mocht in de praktijk blijken dat een zeer groot aantal kandidaten toch onvoldoende voorbereid het examen aflegt, dan zal dit punt heroverwogen moeten worden.

3. Inhoud der wijzigingen

3.1. Het eerste gedeelte van het examen wordt vereenvoudigd door het aantal onderdelen te verminderen tot vier, hetgeen wordt bereikt door overheveling van het onderdeel recht I naar het tweede gedeelte van het examen, waar het met het onderdeel recht II wordt samengevoegd tot een nieuw onderdeel bedrijfsrecht.

3.2.1. Het eerste gedeelte kan in twee delen worden afgelegd, namelijk in de combinatie bedrijfseconomie I en economisch-technische verschijnselen en in de combinatie statistiek en bedrijfscalculatie. Deze combinaties zijn zo gevormd in verband met de onderlinge samenhang van de stof.

3.2.2. Ook het tweede gedeelte kan in afzonderlijke delen worden afgelegd. De kandidaat kan zich aanmelden voor één, twee of drie onderdelen.

3.2.3. Hoewel het vooral voor het eerste gedeelte aan te bevelen is dat de kandidaat de studie voor alle onderdelen tegelijk ter hand neemt, zal hij gemakkelijker dan voorheen in staat zijn het diploma te verwerven, doordat hij zich kan concentreren op elke combinatie van onderdelen voor wat betreft het eerste gedeelte, en op elk onderdeel afzonderlijk voor wat betreft het tweede gedeelte van het examen.

Aangezien de eerder behaalde voldoende voor onderdelen van het examen slechts twee jaar gelden, zal de kandidaat zich in de praktijk voor het tweede gedeelte van het examen waarschijnlijk niet uitsluitend toeleggen op de studie voor één onderdeel, om niet het risico te lopen voor de andere onderdelen pas een voldoende cijfer te kunnen behalen als de behaalde vrijstelling voor het eerste onderdeel al weer is verlopen.

3.3. Een andere verlichting van het examen is de nieuwe vrijstellingsregeling. Een voldoende resultaat (6 of hoger) voor een onderdeel van het examen blijft gedurende twee jaar geldig. De oude regeling stelde als minimumeis voor een twee jaar durende vrijstelling het behalen van een 7, en dat nog slechts bij een minimum-resultaat voor vijf (deel I) of drie (deel II) vakken te zamen.

3.4. Voor het eerste gedeelte van het examen is de regeling voor slagen en zakken gewijzigd. Was het zakken tot nu toe nog niet onvermijdelijk indien een kandidaat voor één van de onderdelen een 4 behaalde (met uitzondering voor het onderdeel bedrijfseconomie I) of voor niet meer dan twee onderdelen een 5, thans mag op de cijferlijst van de kandidaat slechts één onvoldoende, niet lager dan 5 voorkomen. Het is duidelijk dat dit geen verlichting betekent van het examen, doch nu het afleggen van het examen in gedeelten mogelijk is, is het gerechtvaardigd om de minimumeisen aan kennis om te slagen iets hoger te stellen.

3.5. Een andere overweging om de regeling van het examen voor het SPD te vernieuwen is gelegen in het feit dat in het oude reglement geen bepalingen waren opgenomen over de regeling en de inrichting van het examen, evenmin als over de uitreiking van de diploma's en cijferlijsten. In dit ontwerp zijn over deze onderwerpen bepalingen opgenomen die in grote lijnen aansluiten bij overeenkomstige bepalingen in het Besluit staatsexamens v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o. 1978.

3.6. In de overgangsbepalingen is een regeling neergelegd welke beoogt zo spoedig mogelijk af te stappen van de oude wijze van examineren. Gezien de voordelen voor de kandidaat van de nieuwe regeling betekent dit dat slechts in een zeer beperkte mate nog gelegenheid zal worden gegeven het oude examen af te leggen, en dan ook in beginsel op basis van de oude regeling voor wat betreft slagen, zakken en vrijstellingen.

4. In de voorbereidingsfase is uitvoerig overleg gepleegd met afgevaardigden van het Nederlands Genootschap van Opleiders voor Comptabele en Economische Examens (N.G.O.) en de Vereniging van Instellingen voor Schriftelijk Onderwijs (V.I.S.O.) over de voor hen van belang zijnde punten uit dit ontwerp. Dit is gebeurd in nauw overleg met de examencommissie. Hoewel er geen formele relatie bestaat met het hoger economisch en administratief onderwijs, is de feitelijke situatie zodanig dat bijna alle leden van de examencommissie van het SPD-examen optreden als geïmmitteerde bij de h.e.a.o.-examens; op deze wijze was het niettemin mogelijk bij de opstelling van de onderhavige voorstellen rekening te houden met de ontwikkelingen in het h.e.a.o.

5. De wettelijke regeling in 1949 van het staatspraktijkdiploma voor bedrijfsadministratie stond geheel op zichzelf. Intussen is de Wet op het voortgezet onderwijs (W.V.O.) (Stb. 1967, 387) tot stand gekomen, welke tracht het gehele voortgezet onderwijs in onderlinge relatie te zien.

In plaats van wijziging van het bestaande examenreglement wordt thans voorgesteld het examen voor het staatspraktijkdiploma voor bedrijfsadministratie onder te brengen in de systematiek van de W.V.O. als staatsexamen, met vernieuwing van de regeling naar bestaande staatsexamenregelingen, in de vorm van een Staatsexamenbesluit SPD bedrijfsadministratie. In verband hiermee is thans ook het advies van de Onderwijsraad ingewonnen.

II. Artikelen

Artikel 1 tot en met 7

Artikel 2

Om praktische redenen is de bepaling dat de leden van de examencommissie voor ten hoogste vijf jaar worden benoemd, vervallen. Het is nu mogelijk om de leden van de examencommissie te benoemen voor bepaalde examens, de voorbereiding en de afhandeling daarvan inbegrepen.

Onder de werking van het oude besluit kwam het regelmatig voor dat plaatsvervangende leden werden benoemd. Het leek gewenst hun positie te legaliseren. Dit legaliseren was mede van belang in verband met de mogelijkheid tot toekenning van vacatiegelden en vergoeding van reis- en verblijfkosten. De plaatsvervangende leden kan worden verzocht de examencommissie bij te staan bij het beoordelen van het examenwerk; zij kunnen tevens als examenleider worden aangewezen. Het ligt niet in de bedoeling de plaatsvervangende leden voor andere werkzaamheden in te schakelen.

In de huidige regeling is de bepaling, dat iemand die voor het examen opleidt niet tot lid van de examencommissie benoembaar is niet gehandhaafd. Het schrappen van dit verbod betekent echter niet, dat het in de bedoeling ligt in de toekomst opleiders tot lid van de examencommissie te benoemen. In het algemeen zal het ongewenst blijven opleiders te benoemen tot lid van de examencommissie, aangezien het opstellen van de examenopgaven één van de taken van de examencommissie is en het in het algemeen gewenst blijft dat opleiders niet op de hoogte zijn van deze opgaven in verband met de geheimhouding hiervan. Er kunnen zich echter gevallen voordoen waarbij personen, die, gezien hun kwaliteiten en eigenschappen, uitermate geschikt zijn om tot lid van de examencommissie te worden benoemd, niet benoembaar zouden zijn bij handhaving van het verbod.

Wanneer zij zich niet feitelijk bezighouden met het opleiden en er derhalve geen gevaar bestaat dat zij de geheimhoudingsplicht ten aanzien van de examenopgaven zouden schenden, en zij alleen door formele relaties als opleider zouden zijn aan te merken, zou het verbod zijn doel kunnen voorbij-schieten. Gezien de bevoegdheid van de minister de leden van de examen-commissie te benoemen, waarbij uiteraard ook op allerlei andere eigen-schappen en kwaliteiten gelet moet worden dan het zijn van opleider, lijkt het niet noodzakelijk in dit besluit een bepaling op te nemen betreffende dit ene aspect.

Aangezien de plaatsvervangende leden zich niet bezig houden met het vaststellen van de opgaven, bestaat er geen enkel bezwaar opleiders te be-noemen tot plaatsvervangend lid van de examencommissie.

Artikel 3

Aangezien het examen gelijktijdig in ongeveer 10 plaatsen in het land en op de Nederlandse Antillen wordt afgenomen, wordt één van de leden of plaatsvervangende leden van de examencommissie als examenleider ter plaatse aangewezen. Een nadere uitwerking van zijn taak is neergelegd in hoofdstuk III (art. 13 e.v.).

Artikel 5

De commissie van advies, waarvan de leden benoemd worden door de Minister van Economische Zaken, wordt nog steeds gewenst geacht om de relatie tussen het examen en de maatschappelijke situatie zoveel mogelijk te waarborgen.

Artikel 7

Mede omdat nog geen gebruik is gemaakt van de reeds eerder ingevoerde bepaling dat vooropleidingseisen kunnen worden gesteld voor het examen, is deze bepaling in dit besluit niet overgenomen.

In dit artikel wordt aangegeven wanneer een kandidaat kan worden toege-laten tot het tweede gedeelte van het examen.

Artikel 8

Sinds 1974 is het examengeld niet verhoogd. Het examengeld voor het examen Moderne Bedrijfsadministratie (dat als een facultatieve vooroplei-ding van het SPD kan worden beschouwd) is in de loop van de jaren wel steeds verhoogd. Door de onderhavige verhoging komt het examengeld te-vens op hetzelfde niveau als de meeste andere staatsexamens.

Ten einde de verhoging in fasen te kunnen invoeren, is in artikel 38 een overgangsregeling voor het jaar 1981 opgenomen.

Artikel 9

Weliswaar bestaat het examen uit twee gedeelten, maar het geheel moet als één examen worden gezien; in verband daarmee wordt alleen over sla-gen en afwijzen gesproken als het gehele examen wordt afgelegd.

Artikel 10

In dit artikel is de wijziging van het aantal onderdelen van het eerste ge-deelte van het examen neergelegd: het vak Recht I is uit het eerste gedeelte verdwenen en overgeheveld naar deel II, waar het met het oude vak Recht II het nieuwe onderdeel bedrijfsrecht vormt.

Artikel 11

Het examenprogramma en wijzigingen daarin worden altijd op een zodanig tijdstip vastgesteld, dat de organisaties van opleiders de kandidaten hierover tijdig kunnen inlichten.

Artikel 12

Het eerste gedeelte van het examen kan nu in twee combinaties worden afgelegd. Deze combinaties zijn zo gekozen i.v.m. de onderlinge samenhang van de stof.

Artikelen 13 tot en met 21

Dit hoofdstuk bevat bepalingen over de organisatorische gang van zaken van het examen, overeenkomstig andere staatsexamenbesluiten. Tot nu toe werd de regeling van het examen aan de examencommissie overgelaten. De rechtszekerheid gebiedt echter dat ook deze bepalingen in het besluit zelf worden opgenomen.

Thans is in artikel 18 ook een «bedrogs»bepaling opgenomen zoals dat ook in andere examenbesluiten is geregeld.

Artikelen 22 tot en met 29

Artikel 24

In dit artikel is de nieuwe vrijstellingsregeling neergelegd waarover in het algemene deel van deze toelichting reeds is gesproken.

Ten einde te voorkomen dat een kandidaat onvoldoende voorbereid het examen aflegt, is bij de regeling van de vrijstelling bij het eerste gedeelte een zogenaamde drempel ingebouwd: alleen als er binnen één combinatie geen cijfer lager dan 4 is behaald voor een onderdeel, geldt de vrijstelling voor het andere onderdeel. Ook in verband met de samenhang van de stof in één combinatie is het gerechtvaardigd een dergelijke beperking in de vrijstellingsregeling op te nemen.

Ten aanzien van het tweede gedeelte van het examen geldt deze beperking niet. Hier is dan ook sprake van drie op zich zelf staande onderdelen, die apart afgelegd kunnen worden.

Artikel 25

De regels voor toelating tot het tweede gedeelte zijn iets verzwaard. Op de cijferlijst mag nog slechts één 5 voorkomen en geen cijfer lager dan 5. Bij de huidige regeling doet een cijferlijst waarop twee keer een 5 kan voorkomen of eenmaal een 4, enigszins afbreuk aan de waarde van het diploma. Afgevoerd worden voor een examen heeft voor de kandidaten minder ernstige gevolgen dan voorheen, omdat het examen nu in twee gedeeltes kan worden afgelegd en ook omdat het cijfer 6 in bepaalde gevallen kan blijven bestaan.

Artikel 26

Bij de voorbereidingen van dit besluit is het invoeren van een deelexamenregeling overwogen. Hiervan is echter afgezien omdat het hier primair gaat om een totale beoordeling van alle vakken te zamen in een bepaalde periode.

Bij het examen voor het SPD worden eerst na het afleggen van het examen in het laatste onderdeel de regels voor het slagen toegepast, waarbij compensatie mogelijk is voor het in het jaar van toepassing van de regeling

voor het slagen behaalde cijfer 5. Een eerder voor een onderdeel behaald cijfer 5 wordt dus niet «meegenomen» naar een volgend jaar, zoals dat wel gedurende twee achtereenvolgende jaren mogelijk is met het cijfer 6 of hoger.

De regels voor het slagen voor het tweede gedeelte zijn gelijk gebleven.

Artikel 36

De overgangsregeling die vervat is in het besluit van 26 augustus 1978 (Stb. 500) over het aanvullend examen, is in dit besluit overgenomen (art. 43) in verband met de vindbaarheid.

Er zijn geen wijzigingen in de regeling aangebracht, anders dan het stellen van een eindtermijn in die zin, dat voor de laatste maal het aanvullend examen in 1983 kan worden afgelegd. Aangezien het laatste examen (deel I) volgens de oude regeling in 1977 werd afgenomen, moet deze termijn voldoende worden geacht.

Artikel 37

Lid 1

De afkorting SPD voor het staatspraktijkdiploma voor bedrijfsadministratie is zo ingeburgerd (men spreekt zelfs van «SPD-diploma») dat het verantwoord lijkt de citeertitel «Staatsexamenbesluit SPD bedrijfsadministratie» te gebruiken.

Lid 2

Aangezien de voorbereiding van dit besluit aanzienlijk meer tijd heeft gevergd dan voorzien was en de opleiders en de examencommissie al de nodige stappen hebben gedaan om in te spelen op de nieuwe situatie, is het noodzakelijk dit besluit terug te laten werken tot 1 januari 1981.

Artikelen 40 tot en met 44

Door verschillen in de examenstof, de vrijstellingsregeling, de regeling voor toelating tot het tweede gedeelte en voor slagen voor het tweede gedeelte, is het noodzakelijk gebleken op tamelijk uitvoerige wijze nadere bepalingen te geven voor de overgang van de oude naar de nieuwe regeling op deze punten.

In verband met het feit dat de thans voorgestelde examenregeling een vereenvoudiging voor de kandidaten betekent, is het van belang dat de nieuwe regeling zo spoedig mogelijk wordt ingevoerd en dat de overgangperiode zo kort mogelijk wordt gehouden; dit laatste tevens om de werkzaamheden van de examencommissie en de opleider niet te lang extra te verzwaren.

Artikel 40

In 1981 kan het eerste gedeelte van het examen nog volgens de oude regeling worden afgelegd. Kandidaten voor wie deze regeling van belang is, zijn zij die reeds ver gevorderd zijn met hun studie, met name voor het onderdeel Recht I. Kiest de kandidaat voor de oude regeling, dan wordt deze ook integraal toegepast, dus ook de regeling voor vrijstelling en slagen. Dit betekent dat de kandidaat de in 1981 behaalde cijfers 7 of hoger nog in 1982 en 1983 kan inbrengen, behalve voor het onderdeel Recht I, waarvoor een vrijstelling geheel vervalt. In 1982 zal dit onderdeel niet meer worden geëxamineerd.

Indien de kandidaat in 1981 aan het nieuwe examen deelneemt (deel I), worden de nieuwe regels voor vrijstelling en toelating tot het tweede gedeelte toegepast op de in 1980 behaalde cijfers. Het is immers niet redelijk

om een kandidaat die in 1980 is afgewezen voor het eerste gedeelte, in 1981 opnieuw examen te laten afleggen en toe te laten tot het tweede gedeelte met dezelfde cijfers als waarmee hij in 1980 is afgewezen. De categorie kandidaten op wie deze bepalingen van toepassing zijn, is klein.

Artikel 41

Lid 1, onder a

Evenals dit voor het eerste gedeelte geldt, kunnen kandidaten in 1981 nog het tweede gedeelte volgens de oude regeling afleggen, als zij op grond van die oude regeling ook zijn toegelaten tot het tweede gedeelte.

Het is niet anders dan billijk om deze mogelijkheid ook in 1982 nog open te stellen, aangezien het eerste gedeelte van het examen volgens de oude regeling nog in 1981 kan worden afgelegd.

Lid 1, onder b

Aangezien deze groep kandidaten in 1981 in feite volgens de vóór 1981 geldende regeling is toegelaten tot het tweede gedeelte, is het redelijk om hun éénmaal de gelegenheid te bieden hun studie op basis van de vóór 1981 geldende regeling te voltooien.

Lid 1, onder c

Deze categorie kandidaten heeft eveneens belang bij het afleggen van het tweede gedeelte van het examen volgens de oude regeling. Immers, als zij het tweede gedeelte volgens de nieuwe regeling zouden moeten afleggen, zouden zij examen moeten doen in het gehele onderdeel bedrijfsrecht; in dit onderdeel is echter het oude Recht I opgenomen, waarvoor de kandidaat nu juist een vrijstelling heeft behaald.

In 1981 moet de kandidaat dan echter het eerste gedeelte afleggen volgens de nieuwe regeling en op grond daarvan zijn toegelaten tot het tweede gedeelte.

Lid 2

Ook bij het tweede gedeelte van het examen is het doorschuiven van het cijfer 6 toegestaan uit het laatste examenjaar volgens de oude regeling.

Artikel 42

Deze bepaling is opgenomen ten einde buiten twijfel te stellen dat behaalde vrijstellingen volgens de oude regeling ook van kracht blijven voor dezelfde onderdelen van het nieuwe examen.

De Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen,
W. J. Deetman

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
P. H. van Zeil